EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 12. 2021
COM(2021) 791 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

podľa článku 278a Colného kódexu Únie, pokiaľ ide o pokrok dosiahnutý vo vývoji elektronických systémov stanovených v kódexe

{SWD(2021) 382 final}

Obsah

1. ÚVOD 2

2. SÚVISLOSTI 2

3. METODIKA PROJEKTOV ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ 3

4. CELKOVÝ PREHĽAD POKROKU PRI ZAVÁDZANÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ 4

4.1 Projekty dokončené pred rokom 2021 4

4.2 Prebiehajúce projekty 4

4.2.1 Transeurópske projekty 4

4.2.2 Vnútroštátne projekty 9

4.3 Riziká oneskorenia 10

4.4 Zmierňujúce opatrenia 13

5. SÚHRN O RIADENÍ A ZÁVERY 15

1. ÚVOD

Prvá a druhá výročná správa Komisie o pokroku[1] v zavádzaní elektronických systémov podľa Colného kódexu Únie (ďalej len „CKÚ“) a ich sprievodné pracovné dokumenty útvarov Komisie[2] boli uverejnené 13. decembra 2019 a 14. decembra 2020. Tohtoročná výročná správa sa podrobne zaoberá neustálym pokrokom Komisie a členských štátov vo vývoji elektronických systémov[3] a opisuje sa v nej vývoj k plne digitálnemu colnému prostrediu od nadobudnutia účinnosti CKÚ. Na tento účel sa správa opiera o pracovný program CKÚ[4], ktorý sa považuje za východisko pre vykazovanie dosiahnutého pokroku.

Projekty uvedené v pracovnom programe CKÚ sa dajú rozdeliť na tri kategórie systémov:

i) **jedenásť transeurópskych centrálnych systémov** má vyvinúť alebo modernizovať Komisia (často si to vyžaduje aj vývoj alebo modernizáciu vnútroštátnych systémov členskými štátmi, a to v závislosti od systémovej architektúry);

ii) **tri decentralizované transeurópske systémy** má vyvinúť alebo modernizovať Komisia, majú však významnú vnútroštátnu zložku, ktorú majú zaviesť členské štáty a

iii) **tri vnútroštátne systémy**, ktoré musia vyvinúť alebo modernizovať výlučne členské štáty.

V tejto správe sa analyzuje hmatateľný pokrok dosiahnutý pri všetkých troch typoch systémov a uvádzajú sa ciele, ktoré sa majú dosiahnuť v rámci každého projektu, architektúra projektu a prístup k plánovaniu. Na tomto základe sa v správe poukazuje na prípadné oneskorenia, ak boli identifikované, ako aj na plánované opatrenia na ich zmiernenie. Celkové posúdenie pokroku dosiahnutého pri realizácii pracovného programu CKÚ je zhrnuté v závere tejto správy (oddiel 5) a vyplýva z neho, že v prípade zostávajúcich projektov sa zväčša pracuje na ich dokončení v súlade s plánovacím harmonogramom, aj keď sa v ňom zdôrazňuje, že niektoré riziká si vyžadujú naliehavé opatrenia. Podrobnejšie informácie o plánovaní a stave každého projektu sú uvedené v **pracovnom dokumente útvarov Komisie**[5] zverejnenom spolu s touto správou.

2. SÚVISLOSTI

Colný kódex Únie nadobudol účinnosť 1. mája 2016 a po jeho zmene v roku 2019[6] v ňom boli stanovené lehoty v rokoch 2020, 2022 a 2025 na postupné dokončenie projektov, pokiaľ ide o prechod na nové IT systémy a ich uplatňovanie. V článku 278 CKÚ sa stanovuje, že existujúce elektronické systémy a papierové systémy sa môžu pri plnení colných formalít používať naďalej (takzvané „prechodné ustanovenia“), až kým nebudú príslušné nové alebo modernizované elektronické systémy, plánované podľa CKÚ, funkčné. Prechodné opatrenia sa musia ukončiť hneď po zavedení príslušných elektronických systémov.

Na podporu tohto zložitého procesu elektronického prechodu na plne digitálne colné prostredie sa v pracovnom programe CKÚ stanovujú lehoty pre každý elektronický systém (a jeho prípadné fázy) počas rokov 2020 až 2025.

Podľa článku 278a musí Komisia predkladať výročnú správu o pokroku pri zavádzaní chýbajúcich elektronických systémov. Na tento účel Komisia získala informácie o pokroku na základe:

---

[1] Správy Komisie Európskemu parlamentu a Rade:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0629
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/ALL/?uri=CELEX:52020DC0806.

[2] Pracovné dokumenty útvarov Komisie:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1589134753023&uri=CELEX:52019SC0434
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020SC0339.

[3] Pojem „členské štáty“ uvádzaný v tejto správe odkazuje na vnútroštátne colné správy členských štátov.

[4] Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/2151 z 13. decembra 2019, ktorým sa stanovuje pracovný program týkajúci sa vývoja a zavedenia elektronických systémov stanovených v Colnom kódexe Únie (Ú. v. EÚ L 325, 16.12.2019, s. 168 – 182).

[5] Sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie k správe Komisie Európskemu parlamentu a Rade podľa článku 278a Colného kódexu Únie, pokiaľ ide o pokrok dosiahnutý vo vývoji elektronických systémov stanovených v kódexe, SWD(2021) XXX final.

[6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/632 zo 17. apríla 2019, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 952/2013 s cieľom predĺžiť prechodné používanie iných prostriedkov ako techník elektronického spracovania údajov stanovených v Colnom kódexe Únie (Ú. v. EÚ L 111, 25.4.2019, s. 54 – 58).

1. vnútroštátnych plánov, ktoré členské štáty musia prekladať dvakrát ročne (v januári a v júni), a 2. prieskumu, ktorý sa realizuje medzi útvarmi Komisie a členskými štátmi s cieľom sledovať pokrok.

Súčasťou tejto výročnej správy je posúdenie **stavu pokroku dosiahnutého do 30. júna 2021** vrátane zreteľa na **očakávaný pokrok do konca decembra 2021** s cieľom získať ucelený obraz o pokroku, ktorý sa v roku 2021 dosiahol.

Táto správa obsahuje aj analýzu založenú na podrobnejších informáciách nahlásených členskými štátmi v rámci **národných koordinačných programov** zavedených po roku 2020 pre hlavné decentralizované transeurópske systémy v oblasti tranzitu a vývozu.

Zozbierané údaje sa takisto porovnali s údajmi za rok 2020 s cieľom odhaliť, či došlo k dôležitým zmenám. V prieskume mali manažéri projektov uviesť všetky známe oneskorenia v plánovaní svojich elektronických systémov, dôvody týchto oneskorení a prijaté zmierňujúce opatrenia. Údaje získané z prieskumu sú jednak kvantitatívne v podobe dodržaných alebo nedodržaných lehôt a splnených alebo nesplnených čiastkových cieľov, jednak kvalitatívne v podobe podrobného opisu existujúcich problémov, predpokladaných rizík a odhadovanej zložitosti projektov.

3. METODIKA PROJEKTOV ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ

Práca pri vývoji elektronických systémov pozostáva z viacerých krokov:

- Ako prvé sa pripraví zdôvodnenie projektu, ktoré obsahuje opodstatnenie projektu a stanovuje rozpočtové požiadavky. Zdôvodnenie projektu spravidla zahŕňa kontext prípadu, opis problému, opis/rozsah projektu, alternatívne riešenia, náklady a časový plán.
- Potom sa vypracuje výhľadový dokument, ktorý obsahuje podrobnejšie informácie, pokiaľ ide o zadefinovanie projektu z hľadiska architektúry, nákladov, času a rizík, ako aj informácie o čiastkových cieľoch, výsledkoch a organizácii projektu.
- Následne sa uskutoční modelovanie pracovného postupu, v rámci ktorého sa pracovné postupy z právnych predpisov vizuálne znázornia v tokoch alebo modeloch pracovných postupov, s cieľom pomôcť pri vypracovaní funkčných špecifikácií pre dané systémy. Prínosom vizuálneho znázornenia modelov pracovných postupov je zabezpečenie spoločného výkladu a analýzy.
- V tomto kontexte sa vypracúvajú technické špecifikácie, ktoré podrobne určujú, ako bude systém vybudovaný, aká architektúra sa použije, aké správy majú podávať hospodárske subjekty a colné úrady, rozhrania s inými systémami, plány skúšok atď.
- Projekty sa následne zavádzajú v rôznych fázach od prípravy a vývoja po vybudovanie, skúšku zhody, migráciu a prevádzku.

V rámci najnovšieho vývoja projektov CKÚ sa **optimalizovala** metodika projektov. Modelovanie pracovného postupu, modelovanie údajov a technické špecifikácie sa od začiatku vypracúvajú **analogicky** a v **úzkej spolupráci** s odborníkmi na otázky práva, obchodovania a informačných technológií z Komisie, ako aj z národných správ, a na základe konzultácií so zástupcami z oblasti obchodu. Komisia prijíma akcieschopnejšie postupy na vývoj elektronických systémov CKÚ, čím sa poskytujú postupne sa rozširujúce funkcie pre používateľov prostredníctvom rýchlejších a lepšie zvládnuteľných verzií softvéru.

Zástupcovia Komisie a členských štátov sa pravidelne stretávajú, aby zadefinovali a dohodli túto projektovú dokumentáciu pre každý transeurópsky systém (v rámci Koordinačnej skupiny pre elektronické colníctvo). Komisia navyše vedie systematické konzultácie s obchodnou komunitou prostredníctvom kontaktnej skupiny pre obchod. Veľkou výzvou je zabezpečiť, aby existujúce systémy naďalej hladko fungovali, kým sa nové systémy vyvíjajú. Po ich dokončení je najdôležitejšie zabezpečiť hladký prechod z existujúcich systémov na modernizované systémy. Je to nevyhnutné preto, aby sa zabezpečilo, že tento prechod neovplyvní obchodné a colné operácie.

4. CELKOVÝ PREHĽAD POKROKU PRI ZAVÁDZANÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ

Pracovný program CKÚ obsahuje sedemnásť projektov, ktorých cieľom je zavedenie požadovaných elektronických systémov vrátane štrnástich transeurópskych systémov, za ktoré zodpovedá Komisia spoločne s členskými štátmi, a troch systémov, za ktoré nesú výhradnú zodpovednosť členské štáty.

4.1 Projekty dokončené pred rokom 2021

Ku koncu roku 2021 môže Komisia oznámiť úspešnú modernizáciu alebo zavedenie ôsmich z týchto sedemnástich systémov.

Dokončených bolo týchto osem transeurópskych systémov (nových alebo zmodernizovaných):

- Systém registrovaných vývozcov podľa CKÚ – *REX* (nový): zavedený v roku 2017,
- Rozhodnutia colných orgánov podľa CKÚ – *CDS* (nový): zavedený v roku 2017,
- Priamy prístup obchodníkov k európskym informačným systémom – *UUM-DS* (jednotná správa používateľov a digitálneho podpisu) (nový): zavedený v roku 2017,
- Systém registrácie a identifikácie hospodárskych subjektov 2 podľa CKÚ – *EORI2* (modernizácia): zavedený v roku 2018,
- Surveillance 3 podľa CKÚ – *SURV3* (modernizácia): zavedený v roku 2018,
- Záväzná informácia o nomenklatúrnom zatriedení tovaru podľa CKÚ – *ZINZ* (modernizácia): zavedený v roku 2019,
- Schválené hospodárske subjekty podľa CKÚ – *AEO* (modernizácia): zavedený v roku 2019,
- Informačné hárky pre osobitné colné režimy podľa CKÚ – *INF* (nový): zavedený v roku 2020,

Spomedzi ďalších deviatich projektov sa šesť z nich týka transeurópskych systémov, pričom tri z nich boli po prvýkrát zavedené v roku 2021 (pozri oddiel 4.2.1) napriek tomu, že tieto projekty ešte neboli úplne dokončené. Prevádzka sa v niektorých členských štátoch spustila, aj pokiaľ ide o tri projekty týkajúce sa vnútroštátnych systémov (pozri oddiel 4.2.2), hoci ešte neboli úplne dokončené (všetkými členskými štátmi).

4.2 Prebiehajúce projekty

Pokiaľ ide o deväť prebiehajúcich projektov, v tomto oddiele správy sa zdôrazňujú dosiahnuté výsledky a pokrok do konca roka 2021 a poukazuje sa v ňom na rozsiahlu spoluprácu medzi Komisiou a členskými štátmi.

4.2.1 Transeurópske projekty

Pokiaľ ide o šesť transeurópskych projektov, v roku 2021 bol vypracovaný a ako základ pre prácu na vývoji systémov odsúhlasený súbor projektovej dokumentácie v oblasti IT – pozri ďalej pokrok podľa projektov.

Opis a pokrok týchto transeurópskych projektov so špecifickou architektúrou, ktoré si vyžadujú v niektorých prípadoch kombináciu centrálnych a vnútroštátnych zložiek a jednej alebo viacerých fáz projektu, ktoré majú byť podľa článku 278 ods. 3 CKÚ zavedené do 31. decembra 2025, sú takéto:

1) **Riadenie záruk podľa CKÚ** – *GUM* (nový): cieľom je zaistiť prideľovanie a riadenie rozličných druhov záruk v reálnom čase v celej EÚ. Vyššia rýchlosť spracovania, vysledovateľnosť a monitorovanie záruk elektronickými prostriedkami medzi colnými úradmi má viesť k rýchlejšej identifikácii prípadov, v ktorých sa záruky považujú za neplatné alebo nedostatočné na pokrytie colného dlhu, ktorý vznikol alebo by mohol vzniknúť.

Pokrok: Zdôvodnenie projektu pre *transeurópsky systém riadenia záruk (GUM)* na opätovné použitie existujúceho systému bolo s pridanými osobitnými požiadavkami na riadenie záruk schválené v septembri 2020. V roku 2021 sa dokončili modely pracovných postupov a funkčné špecifikácie, ako aj výhľadový dokument.

Vzhľadom na právne medzníky v pracovnom programe CKÚ sa technické špecifikácie majú dokončiť do 30. septembra 2022 pre zložku 1, ktorá súvisí s *transeurópskym systémom riadenia záruk (GUM)*, a do 30. novembra 2024 pre zložku 2, ktorá súvisí s *vnútroštátnym systémom riadenia záruk*.

Pokiaľ ide o *vnútroštátny systém riadenia záruk*, sedem členských štátov oznámilo, že zaviedli vnútroštátny systém, a dva ďalšie členské štáty napredujú s technickými špecifikáciami. Znázornené je to v tabuľke 25 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

2) **Systém kontroly dovozu 2 podľa CKÚ** – *ICS2* (modernizácia): cieľom je posilnenie bezpečnosti a ochrany dodávateľského reťazca prostredníctvom zlepšenia kvality údajov, archivovania údajov, dostupnosti údajov a výmeny údajov vo vzťahu k oznámeniam pred príchodom („predbežné colné vyhlásenia o vstupe“) a súvisiacim informáciám týkajúcim sa rizík a kontroly. Projekt konkrétne uľahčí spoluprácu medzi členskými štátmi pri analýze rizík. Realizovaný bude v troch verziách, čo umožní uskutočniteľný prechod podľa spôsobu dopravy.

   1. Verzia 1 sa vzťahuje na povinnosť príslušných hospodárskych subjektov (prevádzkovateľov poštových služieb a expresných prepravcov v leteckej doprave) poskytovať minimálne údaje t. j. súbor údajov predbežného colného vyhlásenia o vstupe (ENS) pred nakládkou. Hlavným zameraním colných orgánov v rámci tejto verzie je posúdiť, odhaliť a zmierniť riziká možného umiestnenia improvizovaného výbušného alebo zápalného zariadenia („výbušnina ukrytá v krabici“) do zásielok nákladnej leteckej dopravy a leteckej pošty pred nakládkou tovaru do lietadla v tretej krajine. Colné orgány preto prostredníctvom systému ICS2 poskytujú dodatočnú úroveň bezpečnosti k existujúcemu bezpečnostnému režimu ochrany civilného letectva pre prepravu nákladu a pošty do EÚ.
   2. Verzia 2 sa vzťahuje na vykonávanie nových povinností týkajúcich sa ENS a na súvisiace pracovné postupy a procesy riadenia rizík, ktoré sa týkajú všetkých tovarov vstupujúcich do EÚ leteckou prepravou (pridanie nových druhov hospodárskych subjektov a zadávaných vyhlásení ENS, prepojenia viacerých zadávaných údajov a oznámení o príchode), ako aj na možnosti analýz ochrany a bezpečnosti.
   3. Verziou 3 sa uvedené aspekty rozšíria na všetky tovary vstupujúce do EÚ prostredníctvom námornej, vnútrozemskej vodnej, cestnej a železničnej dopravy (vrátane tovaru v poštových zásielkach prepravovaných týmito druhmi dopravy). Verzia 3 bude podporovať všetky druhy dopravy.

   Pokrok: Komisia 15. marca 2021 dosiahla výrazný úspech zavedením centrálne vyvíjaných zložiek systému ISC2 – verzia 1, t. j. spoločného rozhrania pre obchodníkov, spoločného registra a nástroja pre monitorovanie a obchodné štatistiky.

   Pokiaľ ide o pripravenosť členských štátov vnútroštátne vyvíjať zložky systému ICS2 – verzia 1, t. j. vnútroštátne systémy vstupu, možno uviesť, že všetkých 27 členských štátov spustilo v októbri 2021 podľa plánu operácie (oddiel 3.1.1 pracovného dokumentu útvarov Komisie) pre expresných prepravcov a prevádzkovateľov poštových služieb.

   Prvá verzia je najväčším obchodným a IT projektom, ktorý GR TAXUD doteraz zrealizovalo, pričom zabezpečuje nepretržitú dostupnosť pre hospodárske subjekty a členské štáty, ako aj spracovanie najväčšieho objemu obchodných správ s časom odozvy len niekoľko sekúnd. Navyše, GR TAXUD na komunikáciu medzi systémami po prvýkrát využíva digitálne certifikáty. Systém ICS2 – verzia 1 zároveň členským štátom poskytuje pokročilé monitorovanie a podnikové štatistiky.

Komisia spolupracuje s členskými štátmi a Svetovou poštovou úniou (SPÚ) na riadení vplyvu nedostatku elektronických údajov zo strany prevádzkovateľov z tretích krajín na vstupné formality, ktoré musia dodržiavať prevádzkovatelia poštových služieb v EÚ. Na tento účel môže byť vhodná dočasná a cielená výnimka na základe článku 6 ods. 4 colného kódexu Únie.

Ďalšie verzie:

Začal sa vývoj verzie 2, ktorá ako svoj základ používa verziu 1. Členské štáty pripravujú vnútroštátne funkčné a technické špecifikácie založené na spoločných špecifikáciách EÚ, ktoré poskytuje Komisia. Komisia iniciovala koordinačné stretnutia na zabezpečenie hladkého vývoja verzie 2 a vnútroštátne colné správy požiadala, aby poskytli vnútroštátne projektové plány, ktorých obsahom sú informácie o vnútroštátnych systémoch vstupu aj o systémoch príslušných hospodárskych subjektov.

Funkčné špecifikácie pre verziu 3 boli zverejnené v 2. štvrťroku 2021. Táto verzia bude podporovať všetky druhy dopravy a systém ICS fázy 1 sa postupne zruší.

3) **Dôkaz o statuse Únie podľa CKÚ** – *PoUS* (nový): tento systém bude slúžiť na uchovávanie, správu a vyhľadávanie všetkých dokladov, ktoré obchodníci poskytujú na preukázanie statusu Únie, pokiaľ ide o ich tovar. Tento projekt môže byť zavedený buď centrálne alebo vnútroštátne, ale mnohé členské štáty výslovne vyjadrili zámer používať centrálny systém vyvinutý Komisiou. Vzhľadom na vzájomnú závislosť medzi zavedením colného zoznamu tovaru podľa CKÚ ako dôkazu o statuse Únie a implementáciou európskej jednotnej námornej platformy sa projekt dokončí v dvoch fázach, aby sa predišlo nezrovnalostiam a znížili sa riziká.

Pokrok: Dokumenty s prehľadom o výhľade a architektúre fázy 1 (T2L/F) boli schválené 30. septembra 2020. V roku 2021 sa spustili tri samostatné balíky externého preskúmania, ktorých súčasťou je technická dokumentácia. Členské štáty budú mať hneď po schválení technickej dokumentácie (odhadované približne na február 2022) možnosť začať vývoj na prepojenie s centrálnym systémom. Funkčné špecifikácie fázy 2 (CGM) boli prijaté 21. júna 2021.

V rámci projektu sa využíva akcieschopný prístup z hľadiska vývoja. Projekt napreduje podľa plánu stanoveného v pracovnom programe CKÚ. Rovnako ako v správe za predchádzajúci rok členské štáty, ktoré uprednostňujú zavedenie vnútroštátnej zložky systému, hlásili, že vzhľadom na počiatočné štádium projektu je ťažké predpovedať, či pri zavádzaní dodržia časový plán uvedený v pracovnom programe.

4) **Centralizované colné konanie pre dovoz podľa CKÚ** – *CCI* (nový): cieľom je umožniť umiestňovanie tovaru do colného režimu v centralizovanom colnom konaní, čím sa hospodárskym subjektom umožní, aby centralizovali svoju činnosť z hľadiska colného konania. Spracovanie colných vyhlásení a fyzické prepustenie tovaru sa budú koordinovať medzi príslušnými colnými úradmi. Systém bude založený na nových vnútroštátnych systémoch dovozu a umožní automatické fungovanie procesu centralizovaného colného konania na európskej úrovni.

Pokrok: Pokiaľ ide o *fázu 1 systému CCI*, schválené boli zdôvodnenie projektu, výhľadový dokument, modely prevádzkového procesu L4, funkčné špecifikácie a technické špecifikácie, pričom sú v súlade s plánom VSP-C z roku 2019 a pracovným programom CKÚ. Aktualizovaný balík technickej dokumentácie bol schválený v roku 2021 v rámci postupu riadenia zmeny. Začal sa vývoj systému, pričom jeho zavedenie v prvých členských štátoch sa plánuje v roku 2022. Osem členských štátov ohlásilo dokončenie technických špecifikácií pre fázu 1, kým ďalších jedenásť na nich ešte pracuje.

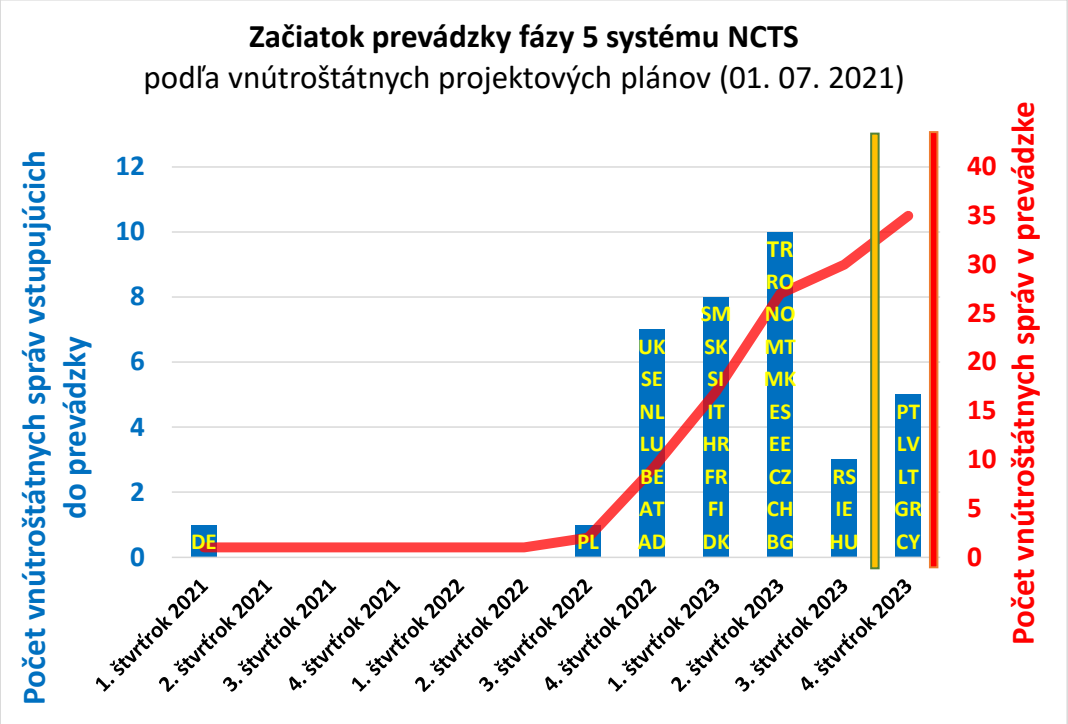
Zdôvodnenie projektu pre *fázu 2 systému CCI* bolo dokončené v októbri 2019. Pracovné postupy a funkčné špecifikácie fázy 2 sa rovnako dokončili v roku 2020. GR TAXUD v rámci prípravy na zverejnenie balíka technických špecifikácií do 30. júna 2022 pred plánovaným dátumom začatia časového rozpätia na zavedenie v októbri 2023 interne schválilo viacero technických dokumentov.

5) **Nový počítačový tranzitný systém podľa CKÚ** – *NCTS* (modernizácia): nový počítačový tranzitný systém uvádza existujúci tranzitný systém Únie a spoločný tranzitný systém do súladu s právnymi ustanoveniami CKÚ vrátane zosúladenia výmen informácií s požiadavkami na údaje podľa CKÚ a modernizácie a vývoja rozhraní s ostatnými systémami. Mimoriadny význam má zaručenie kontinuity činností z hľadiska prevádzky systému NCTS počas jeho modernizácie.

Pokrok: Práce v rámci fázy 5 projektu NCTS pokračujú podľa plánu, pričom v marci 2021 systém úspešne zaviedli prvé členské štáty. Členské štáty zároveň schválili nový súbor špecifikácií, ktoré sa týkajú kvality, technickej podpory, kontinuity činností, bezpečnosti a kapacity prevádzky fázy 5 systému NCTS v budúcnosti (riadenie služieb, dohoda o úrovni poskytovaných služieb, mandát, krízové riadenie, plán o kapacite, bezpečnostný plán). Ide o významný objem práce, od ktorého závisí riadne fungovanie a dostupnosť tohto transeurópskeho systému. Súbežné intenzívne testovanie v spolupráci s členskými štátmi v celom systéme potvrdzuje vhodnosť špecifikácií a centrálneho systému na daný účel a ich odolnosť. Ďalej sa tým znižujú riziká, pokiaľ ide o technické aspekty akcieschopného prechodu.

Všetky členské štáty potvrdili svoje plány na začatie operácií týkajúcich sa fázy 5 systému NCTS v priebehu časového rozpätia od prvého štvrťroku 2021 do štvrtého štvrťroku 2023, čo je celkom v súlade s pracovným programom CKÚ. Tento postup je znázornený na obr. 1. Žltý pruh označuje odporúčanú lehotu, dokedy členské štáty majú pripraviť ukončenie existujúcich tranzitných systémov a začať prevádzku nových systémov s cieľom pripraviť sa na zákonnú lehotu označenú červeným pruhom.

Štrnásť členských štátov[7] oznámilo dokončenie technických špecifikácií fázy 5 systému NCTS, kým ďalších osem na nich ešte pracuje.

Obrázok 1 – Uvedenie fázy 5 systému NCTS do prevádzky podľa národných správ

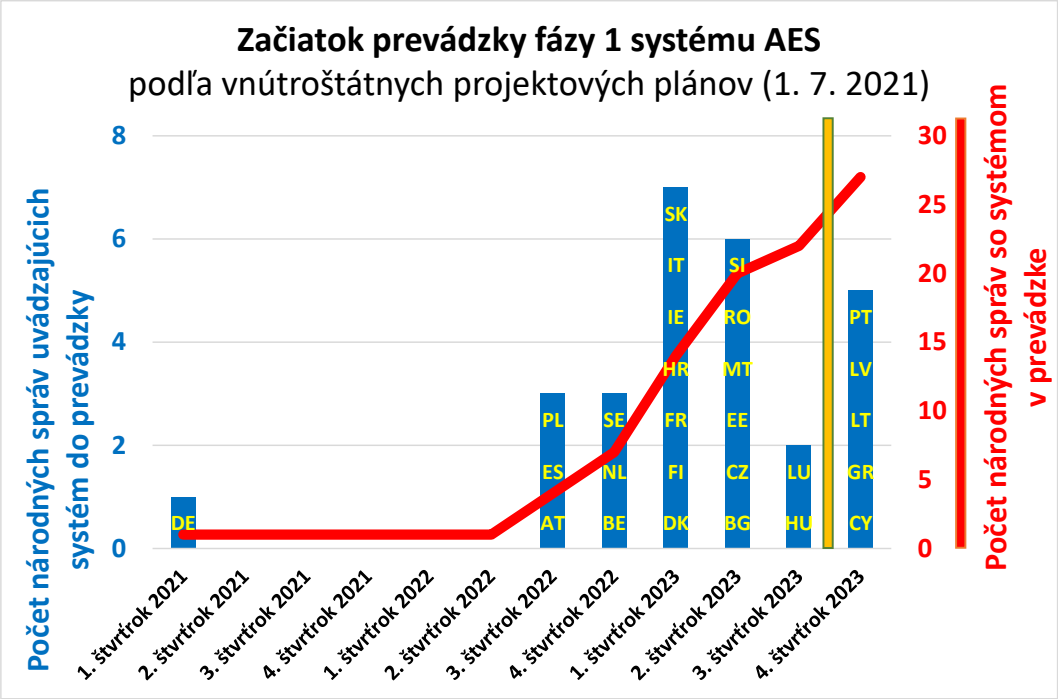
[7] Situácia z 30. septembra 2021. (V tabuľke 41 pracovného dokumentu útvarov Komisie sa na konci júna uvádza 12 štátov.)

Pokiaľ ide o *fázu 6 systému NCTS*, zdôvodnenie projektu a výhľadový dokument boli súbežne dokončené do konca roka 2021. Keďže členské štáty potrebovali na prijatie kvalifikovaného rozhodnutia viac informácií, realizovala sa aj technická štúdia.

6) **Automatizovaný systém vývozu podľa CKÚ** – *AES* [modernizácia existujúceho *transeurópskeho systému* (zložka projektu 1), ako aj existujúcich *vnútroštátnych systémov vývozu* (zložka projektu 2)]: cieľom je splnenie požiadaviek CKÚ na vývoz a výstup tovaru. Projekt súvisiaci s *transeurópskym systémom AES* zahŕňa zavedenie zjednodušení podľa CKÚ poskytovaných obchodníkom na uľahčenie vývozu tovaru pre európske spoločnosti, napríklad pokiaľ ide o centralizované colné konanie pri vývoze, ako aj zavedenie povinností podľa CKÚ týkajúcich sa lepšieho monitorovania tovaru, ktorý opúšťa colné územie EÚ, s cieľom predchádzať podvodom. Mimoriadny význam má zaručenie kontinuity činností vývozných operácií systému AES počas jeho modernizácie.

Pokrok: Práce v rámci zložky 1 *transeurópskeho systému AES* pokračujú podľa plánu, pričom v marci 2021 systém úspešne zaviedli prvé členské štáty. Členské štáty zároveň schválili nový súbor špecifikácií, ktoré sa týkajú kvality, technickej podpory, kontinuity činností, bezpečnosti a kapacity prevádzky systému AES v budúcnosti (riadenie služieb, dohoda o úrovni poskytovaných služieb, mandát, krízové riadenie, plán o kapacite, bezpečnostný plán). Ide o významný objem práce, od ktorého závisí riadne fungovanie a dostupnosť tohto transeurópskeho systému. Pripravujú sa aj obchodné usmernenia a materiály na účely e-learningu. Súbežné intenzívne testovanie v spolupráci s členskými štátmi v celom systéme potvrdzuje vhodnosť špecifikácií a centrálneho systému na daný účel a ich odolnosť. Ďalej sa tým znižujú riziká, pokiaľ ide o technické aspekty akcieschopného prechodu.

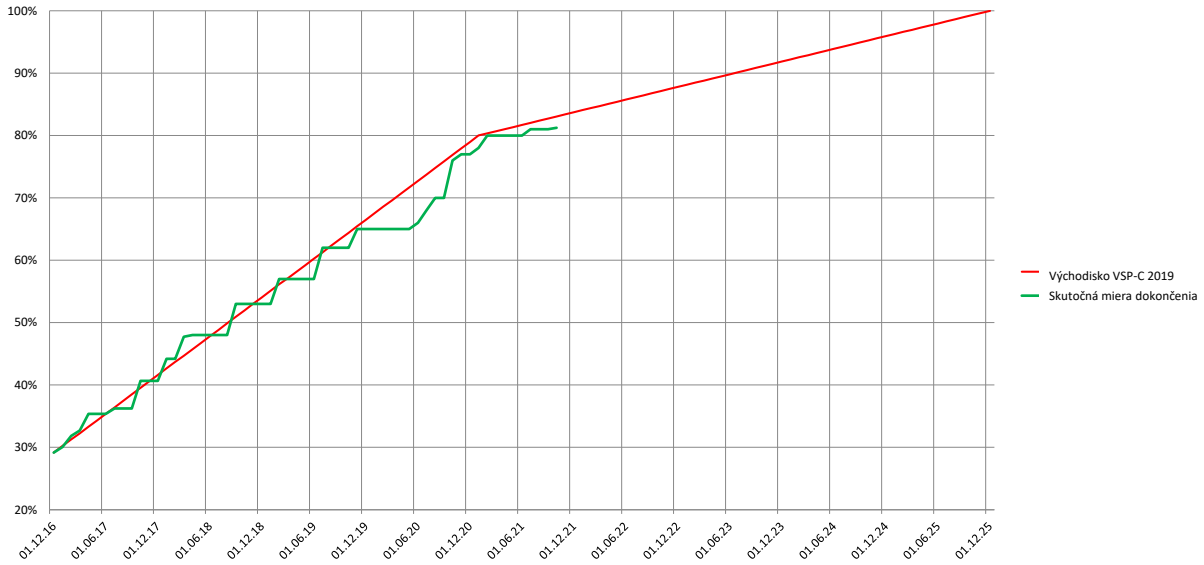
Všetky členské štáty potvrdili svoje plány na začatie operácií týkajúcich sa systému AES v priebehu časového rozpätia od prvého štvrťroku 2021 do štvrtého štvrťroku 2023, čo je celkom v súlade s pracovným programom CKÚ. Tento postup je znázornený na obr. 2. Žltý pruh označuje odporúčanú lehotu, dokedy členské štáty majú pripraviť ukončenie existujúcich vývozných systémov a začať prevádzku nových systémov s cieľom pripraviť sa na zákonnú lehotu označenú červeným pruhom.

Obrázok 2 – Uvedenie fázy 1 systému AES do prevádzky podľa národných správ

Pokiaľ ide o zhrnutie stavu šiestich zostávajúcich transeurópskych projektov, Komisia je na dobrej ceste dodržať zákonné lehoty dohodnuté v kontexte CKÚ a pracovného programu CKÚ a splniť čiastkové ciele projektu stanovené vo viacročnom strategickom pláne pre colníctvo (ďalej len „VSP-C“) z roku 2019. Členské štáty sú rovnako vo väčšine prípadov na dobrej ceste, päť členských štátov však uviedlo oneskorenie zavedenia niektorých systémov v rozpätí od jedného mesiaca až po dva roky v jednom prípade[8]. Dva členské štáty uviedli, že svojim obchodníkom po zavedení umožnia na pripojenie k ich systémom dlhšie prechodné obdobie, než sa vymedzuje v právnych predpisoch, v jednom prípade o mesiac a v druhom o rok[9]. Keďže dotknuté systémy sú naplánované na roky 2023, 2024 a 2025, stále je čas na prijatie zmierňujúcich opatrení na riešenie v súčasnosti predpokladaných oneskorení. Komisia bude na tento účel úzko spolupracovať s týmito členskými štátmi.

Napokon je dôležité zdôrazniť, že **Komisia z hľadiska vykonávania pracovného programu CKÚ do decembra 2021 vykonala približne 84 % jeho činností**. Predstavuje to nárast v porovnaní s minuloročnou úrovňou 79 % z celkového množstva vývojovej práce, ktorá sa má do roka 2025 vykonať. Tento percentuálny podiel vychádza iba z kľúčových ukazovateľov výkonnosti činností pridelených Komisii a nie sú v ňom zachytené činnosti vykonávané členskými štátmi. V prehľade uvedenom ďalej sa nachádzajú vyhliadky v oblasti pokroku a plánovania GR TAXUD.

Obrázok 3 – Približný percentuálny podiel dokončených vývojových činností Komisie

4.2.2 Vnútroštátne projekty

Členské štáty majú dokončiť modernizáciu svojich troch vnútroštátnych systémov do roku 2022. Nezahŕňa to vývoznú zložku vnútroštátneho systému pre osobitné colné režimy, ktorej činnosť a plánovanie sú úzko prepojené s automatizovaným systémom vývozu (AES), ani zložku vnútroštátnych záruk, ktorá je súčasťou projektu GUM.

Tri systémy členských štátov, ktoré majú byť podľa článku 278 ods. 2 CKÚ zavedené do 31. decembra 2022, sú:

1) **Oznámenie o príchode, oznámenie o predložení tovaru a dočasné uskladnenie podľa CKÚ** (*NA, PN a TS*) – (modernizácia): definovanie automatizácie procesov na vnútroštátnej úrovni vo vzťahu k oznámeniam o príchode dopravného prostriedku, predloženiu tovaru a vyhláseniam na dočasné uskladnenie, podľa opisu v CKÚ. V rámci tohto projektu sa

[8] Tabuľky 25, 28, 32, 36 a 37 pracovného dokumentu útvarov Komisie.
[9] Tabuľky 25, 36 a 37 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

podporuje harmonizácia naprieč všetkými členskými štátmi, pokiaľ ide o výmenu údajov medzi obchodníkmi a colnými orgánmi.

Pokrok: Belgicko založilo iniciatívu spolupráce s 12 ďalšími členskými štátmi, ktoré prejavili záujem, s cieľom pripraviť špecifikácie. Tím expertov, financovaný z programu Colníctvo, bude naďalej spolupracovať s cieľom dodávať príslušnú funkčnú a technickú dokumentáciu a balíky skúšok. ***NA* dokončil jeden členský štát, *PN* dokončilo šesť štátov a *TS* štyri štáty.** Vzhľadom na povahu vývoja sa niektoré členské štáty rozhodli využiť verziu 2 systému ICS2 na zavedenie požiadaviek týkajúcich sa oznámenia o príchode, čo v konečnom dôsledku viedlo k tomu, že niektoré dátumy plánovaného zavedenia budú po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ.

2) **Vnútroštátne systémy dovozu podľa CKÚ** – *NIS* (modernizácia): cieľom je vykonanie všetkých procesov a naplnenie všetkých požiadaviek na údaje vyplývajúcich z CKÚ, ktoré sa týkajú dovozu. Členské štáty musia ako prvý krok k dokončeniu týchto systémov vypracovať technické špecifikácie na svojej úrovni.

   Pokrok: Pätnásť členských štátov dokončilo svoje technické špecifikácie. Dva členské štáty práce ešte nezačali a ďalší členský štát neposkytol informácie. Všetky členské štáty okrem dvoch sú na správnej ceste, aby dosiahli čiastkový cieľ prevádzky v roku 2022.

3) **Osobitné colné režimy podľa CKÚ** – *SP* (modernizácia): cieľom je harmonizovať a uľahčiť osobitné colné režimy (colné uskladňovanie, konečné použitie, dočasné použitie a aktívny a pasívny zušľachťovací styk). Členské štáty budú musieť zaviesť do svojich vnútroštátnych systémov všetky zmeny v rámci CKÚ vyžadované pre tieto osobitné colné režimy. Prvá (vývozná) zložka systému osobitného colného režimu bude zavedená v súlade s vnútroštátnym projektom Automatizovaný systém vývozu podľa CKÚ (AES) a ako jeho súčasť (s lehotou na zavádzanie do roku 2025), zatiaľ čo druhá (dovozná) zložka bude súčasťou projektu modernizácie vnútroštátnych systémov dovozu podľa CKÚ (s lehotou na zavádzanie do roku 2022).

   Pokrok: Deväť členských štátov dokončilo svoje technické špecifikácie pre zložku 1 systému SP a štrnásť členských štátov dokončilo technické špecifikácie pre zložku 2. Medzi AES a modernizáciou vnútroštátnych systémov dovozu existujú vzájomné závislosti. Členské štáty zatiaľ neohlásili žiadne oneskorenia a **všetky členské štáty napredujú podľa harmonogramu**, pričom prvá lehota je v roku 2022.

V skratke, v prípade vnútroštátnych systémov **členské štáty vyvíjajú značné úsilie, ktoré má občas formu intenzívnej spolupráce, aby dosiahli pokrok pri plnení požiadaviek na NA/PN/TS, úprav vnútroštátnych systémov dovozu a vzájomne prepojených osobitných colných režimov**. Vzhľadom na blížiacu sa lehotu zavádzania (31. decembra 2022 vo všetkých troch prípadoch) by členské štáty mali venovať osobitnú pozornosť týmto otázkam, a to najmä šesť členských štátov, ktoré nemohli potvrdiť včasné zavedenie projektov týkajúcich sa oznámenia o príchode, štyri členské štáty zavedenie projektov oznámenia o predložení tovaru, tri členské štáty zavedenie projektov dočasného uskladnenia a dva členské štáty zavedenie projektov vnútroštátnych systémov dovozu, ako sa uvádza v tabuľkách 14, 15, 16 a 18 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie k tejto správe.

4.3 Riziká oneskorenia

Komisia vhodne napreduje v prácach na vývoji, za ktoré nesie zodpovednosť, a nezistili sa ani sa nevyskytli žiadne oneskorenia presahujúce zákonné lehoty. Oznámené neboli ani žiadne veľké riziká, ktoré by mohli viesť k oneskorenému zavádzaniu.

Členské štáty takisto značne pokročili s prácami na vývoji v rozsahu ich zodpovednosti. Ako sa však uvádza v oddiele 4.2.2, **niektoré členské štáty oznámili oneskorenia presahujúce zákonné lehoty.** Tabuľky v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktoré obsahujú oneskorenia oznámené členskými štátmi, sa uvádzajú pre každý z ďalej uvedených projektov.

- Pokiaľ ide o zavedenie **oznámenia o príchode**, tieto členské štáty majú dátum plánovaného začatia prevádzky, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: BE, BG, EE, ES,

NL a SE (tabuľka 14). Konkrétne, tri z týchto členských štátov (BG, EE a ES) oznámili, že použijú oznámenie o príchode začlenené do verzie 2 systému ICS2 (plánované zavedenie 1. marca 2023). V prípade BE a NL je oneskorenie obmedzené na dva mesiace. DE a IE sú označené ako „neuplatňuje sa“ a plánovaný dátum neposkytli DK, MT a SK.

- Pokiaľ ide o zavedenie **oznámenia o predložení tovaru**, tieto členské štáty uviedli dátum plánovaného začatia prevádzky pre oznámenia o predložení tovaru, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: BE, EE, NL a SE (tabuľka 15). Konkrétnejšie, v prípade BE a NL je odhadované oneskorenie obmedzené na dva mesiace. EE a SE plánujú včasné zavedenie svojich vnútroštátnych systémov, ale migrácia všetkých hospodárskych subjektov bude postupná, pričom jej koniec presahuje lehotu 31. decembra 2022. Plánovaný dátum neposkytli PL, RO a SK.

- Pokiaľ ide o zavedenie **dočasného uskladnenia**, tieto členské štáty uviedli dátum plánovaného začatia prevádzky pre dočasné uskladnenie po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: BE, EE a NL (tabuľka 16). BE a NL oznámili oneskorenie o jeden štvrťrok; EE plánuje včasné zavedenie svojich systémov, ale migrácia všetkých hospodárskych subjektov bude postupná, pričom jej koniec presahuje lehotu 31. decembra 2022. Plánovaný dátum neposkytli DK, PL, RO ani SK.

- Pokiaľ ide o zavedenie **modernizácie vnútroštátnych systémov dovozu**, tieto členské štáty uviedli dátum plánovaného začatia prevádzky, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: BE (obmedzené na niekoľko dní) a MT (dva štvrťroky) (tabuľka 18). Plánovaný dátum neposkytli DK, PL, RO ani SK. Navyše, GR a LT oznámili, že ešte nezačali s prácami na technických špecifikáciách, čo by mohlo spôsobiť problémy aj z hľadiska dosiahnutého pokroku vzhľadom na lehotu 31. decembra 2022.

- Pokiaľ ide o zavedenie systému **ICS2 – verzia 2**, tieto členské štáty uviedli dátum plánovaného zavedenia, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: MT (tabuľka 28). Plánovaný dátum neposkytli BE, GR, IT ani RO.

- Pokiaľ ide o zavedenie **fázy 1 systému PoUS**, tieto členské štáty majú dátum plánovaného zavedenia, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: CZ a HU (tabuľka 32). Plánovaný dátum neposkytli BE, DK, GR, IT, LT, MT ani PL.

- Pokiaľ ide o zavedenie **fázy 1 systému CCI**, tento členský štát uviedol dátum plánovaného zavedenia a začatia prevádzky, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe CKÚ: DE (tabuľka 36). Toto plánovanie je oneskorené v porovnaní so správou za rok 2020. DE uviedlo, že súčasná architektúra a infraštruktúra vnútroštátneho systému dovozu nie sú dostatočné a vyžadujú si zásadnú reformu a modernizáciu s cieľom splniť požiadavky systému CCI CKÚ, pozri oddiel 4.7 pracovného dokumentu útvarov Komisie. Plánovaný dátum neposkytlo SE.

- Pokiaľ ide o zavedenie **fázy 2 systému CCI**, tento členský štát má dátum plánovaného začatia prevádzky, ktorý je po lehote stanovenej v pracovnom programe: DE (tabuľka 37). Dátum plánovaného zavedenia pre DE v danej tabuľke je o jeden mesiac po cieľovom dátume stanovenom v pracovnom programe, pričom krajina bude poskytovať prechodné obdobie, ktoré potrvá do 30. júna 2026. Z údajov zhromaždených v tabuľke 37 však vyplýva, že DE uviedlo, že zamýšľa zaviesť fázu 2 v rámci časového rozpätia na zavádzanie stanoveného v pracovnom programe CKÚ. DE vysvetlilo, že tento projekt bude zavedený prostredníctvom rozsiahlej verzie jeho vnútroštátneho IT systému ATLAS (verzia 10.3), ktorého prípravné práce sa ešte nezačali. Plánovaný dátum neposkytli BE ani SE.

- Pokiaľ ide o zavedenie **fázy 5 systému NCTS a fázy 1 systému AES**, napriek tomu, že členské štáty dosahujú dobrý pokrok a všetky potvrdili, že do 1. decembra 2023 budú pripravené, z rastúceho množstva dôkazov vyplýva, že niektoré z nich môžu čeliť značným ťažkostiam spojeným s plnením svojich záväzkov v dôsledku neskorého začiatku práce, ťažkostí s verejným obstarávaním, oneskorení zavádzania, nedostatočných zdrojov, pandémie COVID-19 a prechodu v oblasti obchodu.

Spoločne členské štáty dosiahli 26 % čiastkových cieľov v súvislosti s prechodom, čo predstavuje nárast z 18 % na konci roka 2020 a poukazuje na výrazný pokrok. Nedosiahla sa však predpokladaná úroveň 36 %. Značný počet členských štátov čelí problémom s plnením právnych záväzkov. Z hľadiska prechodu členských štátov sa od konca roka 2020 zaznamenalo oneskorenie už o viac ako jeden štvrťrok a situácia sa môže ďalej zhoršiť, keďže 40 % členských štátov v súčasnosti vykonáva preskúmanie svojich vnútroštátnych plánov a ďalšie čelia značným problémom pri získavaní nevyhnutných zdrojov. Komisia sa domnieva, že plány polovice členských štátov predstavujú závažné riziká pre riadne a včasné zavedenie fázy 1 systému AES a fázy 5 systému NCTS v lehote do 1. decembra 2023. Táto situácia môže ohroziť lehotu, ak sa ponechá bez dynamickej a silnej reakcie zo strany členských štátov. Je nevyhnutné, aby boli všetky členské štáty včas pripravené s primeranými rezervnými plánmi na úplné spustenie operácií 1. decembra 2023.

- Pokiaľ ide o zavedenie **fázy 6 systému NCTS**, členské štáty vyjadrili určité obavy týkajúce sa plánovania, keďže nezrovnalosti dátumov zavedenia fázy 6 systému NCTS a verzie 3 systému ICS2, ktoré sa uvádzajú vo VSP-C a pracovnom programe CKÚ, vytvárajú ťažkosti pri zavádzaní. Komisia prijala opatrenia nevyhnutné na riešenie uvedeného problému, pričom zachovala dátumy v rámci lehôt stanovených v CKÚ.
- Pokiaľ ide o zavádzanie **vnútroštátnej zložky 2 systému GUM**, väčšina členských štátov má naplánované včasné zavedenie a prevádzku, s výnimkou Fínska a Francúzska (približné oneskorenie o jeden mesiac) (tabuľka 25). Keďže ide o jeden zo systémov, ktoré sa majú zaviesť až do roku 2025 a oznámené oneskorenia sú obmedzené, stále je čas na riešenie tohto rizika.

Viacero celkových rizík na strane **členských štátov** sa každý rok naďalej opakuje. Trvalým zdrojom ťažkostí sú ich nedostatočné zdroje a potreba ďalšej integrácie projektov podľa CKÚ. Štáty poskytli aj viacero zmierňujúcich opatrení s cieľom zabrániť oneskorenému začatiu operácií. Treba pripomenúť, že riziko pre členské štáty sa posudzovalo v spojení s ostatnými vonkajšími faktormi (pozri tabuľky 12, 13, 17, 34, 35 a 38 sprievodného pracovného dokumentu útvarov Komisie k tejto správe). Vo výročnej správe o pokroku za rok 2020 členské štáty okrem toho poukázali na ťažkosti pri plnení **povinností pre colné systémy uložených balíkom opatrení v oblasti DPH pre elektronický obchod**, ktorý bol prijatý 5. decembra 2017[10]. Vďaka odkladu nových pravidiel o šesť mesiacov (z 1. 1. 2021 na 1. 7. 2021) získali členské štáty viac času na splnenie zákonných lehôt týkajúcich sa vnútroštátnych prác na vývoji, hoci niekoľko členských štátov uviedlo vedľajší vplyv iniciatívy v oblasti DPH v elektronickom obchode na vykonávanie CKÚ. Päť členských štátov ohlásilo potrebu znovu naplánovať niektoré činnosti CKÚ a rozšíriť platformy a podporné systémy IT.

Komisia v súvislosti s **problémami, ktoré vznikli v dôsledku pandémie COVID-19**, opakovane oznámila, že v súvislosti s jej vlastnými činnosťami sa nepozoroval nijaký vplyv. Členské štáty ohlásili, že existuje dodatočný tlak na ich vnútroštátne plánovanie a na počet ľudských zdrojov, ktoré majú k dispozícii interne a externe (dodávatelia v oblasti IT a hospodárske subjekty).

A napokon, z posúdenia hlavných rizík pre včasné vykonanie systémov podľa CKÚ vyplynulo, že **riziká sa sústreďujú prevažne na strane členských štátov a súvisia s obmedzenými zdrojmi, zložitosťou projektov a ich zavádzaním, obstarávaním a zmluvnými otázkami a s určitými vonkajšími faktormi, ako je ochorenie COVID-19.** Komisia bude naďalej podporovať členské štáty s cieľom predchádzať vzniku rizík v neskorších fázach zavádzania elektronických systémov, ako sa opisuje v oddiele 4.4.

[10] Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2017/2459 z 5. decembra 2017 (Ú. v. EÚ L 348, 29.12.2017, s. 32 – 33).

4.4 Zmierňujúce opatrenia

Komisia v nadväznosti na zmierňujúce opatrenia začaté v roku 2020 s cieľom znížiť riziko nestability údajov prijala potrebné zmeny delegovaného aktu CKÚ[11] zo 7. decembra 2020 a vykonávacieho aktu CKÚ[12] z 8. februára 2021, ktoré boli uverejnené 23. februára 2021 v Úradnom vestníku Európskej únie (Ú. v. EÚ), a ktoré nadobudli účinnosť 15. marca 2021. Týmito zmenami sa ustaľujú požiadavky na údaje v rámci prílohy B týkajúce sa ďalšieho zavádzania do elektronických systémov. Každoročné uplatňovanie riadenia zmien v rámci prílohy B sa zaviedlo počas roka 2021 s cieľom vykonávať ďalšie možné opravy.

Komisia s cieľom umožniť včasné zavádzanie IT systémov CKÚ a plánu VCP-C zaviedla v roku 2021 novú rámcovú zmluvu pre externé zabezpečovanie činností svojich IT vývojových činností, ktorej súčasťou je modernizačný plán IT založený na inováciách a akcieschopnosti. Modernizačným procesom systémov IT, ktorý prebieha v rámci GR TAXUD, sa umožňujú rýchlejšie opravy, súbežná práca a vyváženejšie pracovné zaťaženie prostredníctvom rozčlenenia na lepšie zvládnuteľné pracovné balíky a iterácie. Mechanizmom posilnenej spolupráce medzi všetkými zainteresovanými stranami od začiatku projektov sa nepretržite zlepšuje kvalita prípravných činností a predchádza sa ťažkostiam pri prijímaní rozhodnutí a dodatočným požiadavkám v neskorších fázach.

Komisia využila na monitorovanie pokroku pri realizácií pracovného programu CKÚ viacero nástrojov.

Po prvé, Komisia naďalej využíva prehľad v rámci viacročného strategického plánu pre colníctvo (VSP-C) na sledovanie pokroku všetkých prebiehajúcich projektov s cieľom v skorých fázach identifikovať potenciálne oneskorenia. Východiskom pre čiastkové ciele prehľadu ukazovateľov je plán VSP-C 2019 a pracovný program CKÚ z roku 2019. Prehľad ukazovateľov sa na informačné a riadiace účely predkladá každý štvrťrok členským štátom (Koordinačná skupina pre elektronické colníctvo) a obchodnej komunite (kontaktná skupina pre obchod).

Po druhé, Komisia vytvorila programy koordinácie a monitorovania decentralizovaných transeurópskych systémov.

Napríklad, pokiaľ ide o zavádzanie programu ICS2, Európska komisia s cieľom zabezpečiť úspešné zavedenie verzie 1 systému ICS2 pokračovala v „transeurópskych koordinačných činnostiach“ týkajúcich sa ICS2“[13]. Zameranie sa následne presunulo z verzie 1 systému ICS2 na verzie 2 a 3. Komisia poskytla podporu členským štátom a hospodárskym subjektom na ich vývojové činnosti prostredníctvom súboru činností, medzi ktoré patrí:

- okrem poskytovania poradenského materiálu aj organizácia webinárov, na ktorých sa zúčastnili účastníci z členských štátov, hospodárske subjekty a medzinárodné organizácie,
- podrobné a nepretržité monitorovanie, podpora koordinácie činností skúšok zhody a povzbudzovanie národných správ a hospodárskych subjektov, aby koordinovali svoje jednotlivé projekty,
- online odborné školenia a materiály, komunikačné kampane vrátane vytvorenia obsahu týkajúceho sa systému ICS2 na webovom sídle Europa, kampaň v sociálnych médiách a priama komunikácia so zainteresovanými stranami a multiplikátormi,
- dvojstranné zasadnutia s tými členskými štátmi, ktoré zaznamenali oneskorenie a premeškali predpokladaný dátum začiatku prevádzky 15. marca 2021 v súlade s pracovným programom CKÚ. Komisia a dotknuté členské štáty rokovali o potrebných zmierňujúcich činnostiach a opatreniach s cieľom zabezpečiť zavedenie verzie 1 čo najskôr a pred uplynutím časového rozpätia na zavedenie (1. októbra 2021) vymedzeného v pracovnom programe CKÚ. Časové rozpätie na zavedenie od 15. marca 2021 do

[11] Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2446 z 28. júla 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o podrobné pravidlá, ktorými sa bližšie určujú niektoré ustanovenia Colného kódexu Únie (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2015, s. 1).

[12] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2447 z 24. novembra 2015, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2015, s. 558).

[13] Transeurópska koordinačná činnosť týkajúca sa systému ICS2 bola ako neodlučiteľný prvok programu ICS2 spustená v roku 2018.

1. októbra 2021 by sa mohlo poskytnúť hospodárskym subjektom, aby sa pripojili k systému ICS2 a začali podávať vyhlásenia ENS v systéme ICS2.

Aj pokiaľ ide o transeurópske systémy, ktorými sú fáza 5 systému NCTS a systém AES, Komisia naďalej využívala kľúčové ukazovatele výkonnosti „koordinačného a monitorovacieho programu národných správ“ na pravidelné posudzovanie pokroku a vydávanie upozornení. Súčasťou štvrťročného monitorovania je stanovenie priebežných čiastkových cieľov pre každý projekt (napr. čiastkové ciele, podľa ktorých všetky členské štáty mali vykonať skúšku zhody). Takéto podrobné monitorovanie je potrebné, aby bolo zavádzanie decentralizovaných transeurópskych systémov zvládnuteľné a aby sa zabránilo dodatočným nákladom na prevádzkovanie starých a nových systémov v prípade rozšíreného časového rozpätia na zavedenie nových systémov.

Komisia okrem toho na podporu členských štátov pri vývoji a zavádzaní ich vnútroštátnych zložiek transeurópskych systémov NCTS – fáza 5 a AES v roku 2021 tento koordinačný program rozšírila o personalizovanú podporu a vedenie pre jednotlivé členské štáty, a to s cieľom pomôcť im pri odstraňovaní rizík spätých s vnútroštátnymi projektmi a poskytnúť im bezproblémovú skúsenosť so skúškami, čím sa urýchli ich pripravenosť a zmiernia sa technické riziká pri začleňovaní ich vnútroštátnych systémov do transeurópskych systémov. Komisia zriadila ambiciózny program odbornej prípravy. Koordinačný program sa ukázal ako zásadný, pokiaľ ide o udržanie vysokej úrovne transparentnosti v súvislosti s pokrokom členských štátov a podávanie správ o spoločnom pokroku členských štátov. Výsledky dosiahnuté počas rokov 2020 a 2021 sú uvedené v oddiele 4.8.1 pracovného dokumentu útvarov Komisie. Výstup z týchto programov prináša cenné informácie o dosiahnutom pokroku a bude sa ďalej používať pri budúcich výročných správach o pokroku.

Komisia v rámci svojej koordinačnej úlohy zdôraznila pokrok a riziká pre členské štáty a na generálnych riaditeľov správ členských štátov naliehala, aby prijali opatrenia nevyhnutné na riešenie týchto problémov. Členské štáty, ktoré plánujú začať prevádzku počas posledných dvoch štvrťrokov 2023, sa vyzvali, aby uskutočnili všetky kroky nevyhnutné na napredovanie svojich plánov a odstránenie s nimi spojených rizík s cieľom zabrániť odkladu konca prechodu naplánovaného na 1. decembra 2023, čo by bolo na úkor členských štátov, ktoré vyvinuli úsilie, aby od uvedeného dátumu v plnej miere využívali výhody CKÚ.

Komisia v priebehu roka 2021 zároveň podporila členské štáty, ktoré vyjadrili obavy týkajúce sa včasného zavedenia svojich **vnútroštátnych projektov**. Komisia zorganizovala dvojstranné zasadnutia s cieľom diskutovať o obavách a potrebách jednotlivých členských štátov vrátane objasnenia právnych otázok súvisiacich s vnútroštátnymi prácami na vývoji, ako aj poskytovania podpory pri zodpovedaní otázok, ktoré sa vyskytli v priebehu obchodnej a IT analýzy a v priebehu vývoja uskutočňovaného členskými štátmi. Niektoré členské štáty dokázali vo svojom plánovaní pokročiť a znížiť riziko oneskorenia. Ostatné štáty pokračovali v intenzívnej spolupráci na vykonávaní projektu NA/PN/TS a spojili svoje sily prostredníctvom tímu expertov. Komisia pokračuje v financovaní tímu expertov z programu Colníctvo, pokiaľ ide o nové prístupy k vývoju a prevádzke colných IT systémov (ETCIT).

Členské štáty ďalej uviedli tieto druhy zmierňujúcich opatrení: použitie akcieschopnej metodiky vývoja, vyššia miera externého zabezpečovania vývojových činností, mobilizácia dodatočných zdrojov, rozdelenie projektov do viacerých fáz a uprednostnenie základného rozsahu, ako aj potenciálna zmena organizačnej štruktúry so svojimi dodávateľmi na zabezpečenie efektívnejšieho vývojového postupu.

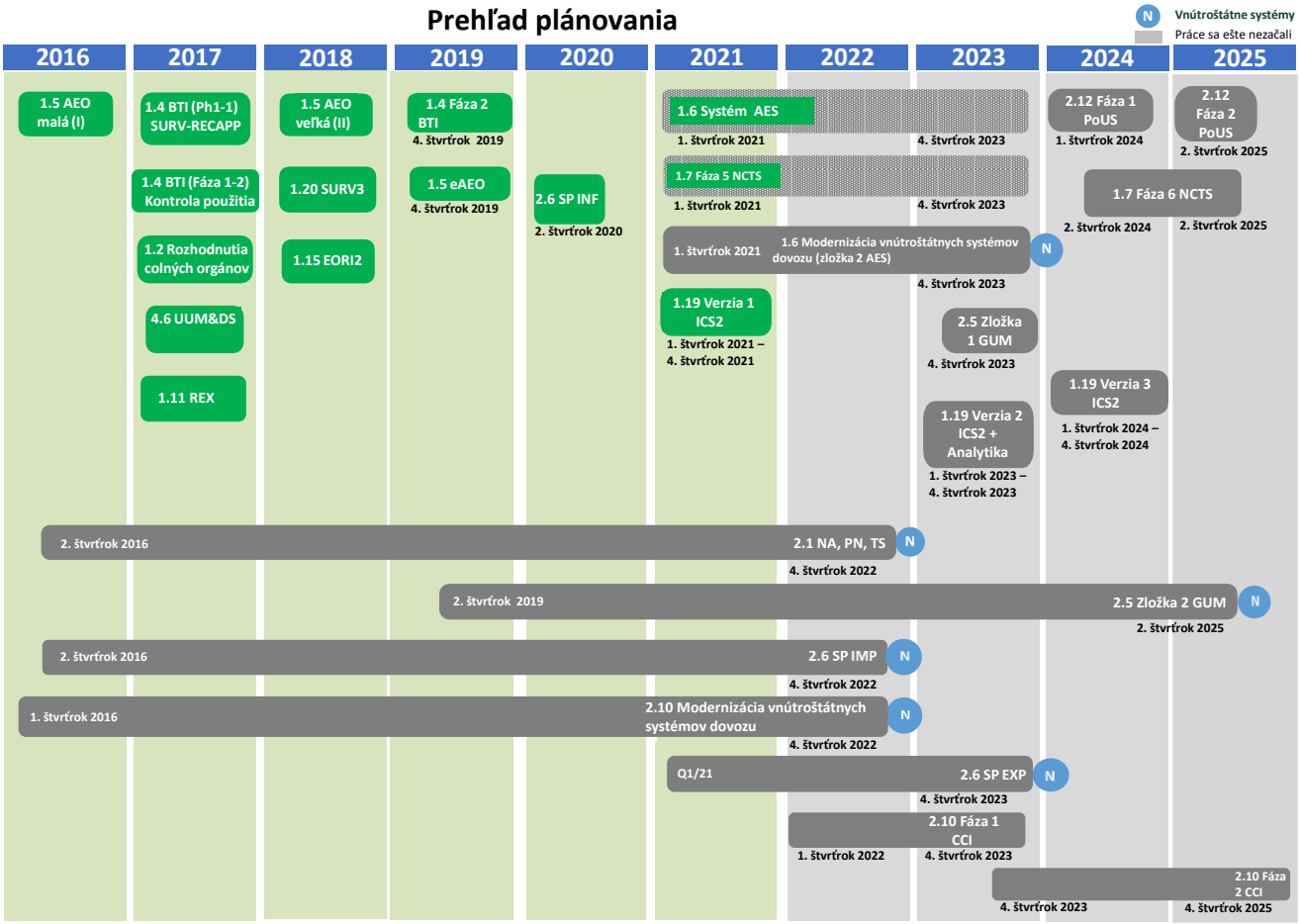
Komisia prostredníctvom dvojstranných kontaktov situáciu monitoruje a bude ju naďalej pravidelne monitorovať, a to s cieľom porozumieť problémom, pomôcť tam, kde je to možné, ako aj dotknutým členským štátom zdôrazňovať potrebu zmierňovania rizík oneskorenia.

Generálni riaditelia národných správ boli v rámci skupiny pre colnú politiku informovaní o potrebe štvrťročného monitorovania prác na vývoji všetkých IT systémov, nielen transeurópskych. Posilní sa tým súčasné podávanie správ týkajúcich sa informácií o vnútroštátnom plánovaní dvakrát ročne, ktoré je ustanovené v článku 278a ods. 4 CKÚ, v rámci prípravy na kritické obdobie zavádzania týchto zmien do vnútroštátnych systémov. V konečnom dôsledku za včasné vykonávanie vnútroštátnych zložiek naďalej zodpovedajú členské štáty.

5. SÚHRN O RIADENÍ A ZÁVERY

Pri realizácií pracovného programu CKÚ sa dosahuje hmatateľný pokrok. Zavedený bol už rastúci počet elektronických systémov, ktoré sú v súčasnosti plne funkčné.

Podrobnejšie informácie o plánovaní a stave každého projektu sú uvedené v **pracovnom dokumente útvarov Komisie zverejnenom spolu s touto správou**. Súhrnný prehľad plánovania a dosiahnutého pokroku je znázornený na obrázku 4.

Obrázok 4 – Plánovanie projektov v rámci pracovného programu CKÚ

V roku 2021 boli nahlásené tieto kľúčové prvky pokroku a rizík:

Komisia, všetky členské štáty a všetci dotknutí prevádzkovatelia poštových služieb a expresní prepravcovia v roku 2021 **úspešne zaviedli verziu 1 systému ICS2**. Systém spracováva veľké množstvo údajov, a to približne 10 miliónov vyhlásení ENS mesačne.

Úspešne sa tento rok zaviedla aj fáza 5 systému NCTS a systém AES, pričom do prevádzky ich uviedol prvý členský štát. Intenzívnym testovaním založenom na spolupráci sa odstraňujú riziká technických aspektov prechodu. Kolektívna inteligencia a akcieschopnosť členských štátov a obchodu predstavujú kľúčový hnací prvok týchto projektov na ceste k dosahovaniu ich cieľov. Projekty sú na dobrej ceste a členské štáty začali zverejňovať svoje špecifikácie obchodníkom.

Komisia sa však domnieva, že plány polovice členských štátov predstavujú závažné **riziká pre riadne a včasné zavedenie fázy 5 systému NCTS a systému AES** v zákonnej lehote, a členské štáty vyzvala, aby **uskutočnili všetky nevyhnutné kroky na napredovanie svojich plánov a odstránenie rizík s nimi spojených** s cieľom zabrániť ohrozeniu dodržania konečnej lehoty časového rozpätia na zavedenie, ktorou sa stanovuje ukončenie prechodných opatrení.

Podobné varovanie sa vzťahuje aj na **vnútroštátne projekty, pri ktorých niektoré členské štáty oznámili riziko oneskorenia**, najmä v oblasti vstupu tovaru do EÚ. Dátum zavedenia, ako aj spustenie a plná prevádzka so všetkými hospodárskymi subjektmi by sa mali uskutočniť v rámci časového rozpätia na zavedenie stanoveného v pracovnom programe CKÚ.

Hospodárske subjekty označili transeurópsky systém centralizovaného colného konania pre dovoz za jeden z kľúčových projektov, ktorý prispieva k cieľu CKÚ v oblasti uľahčenia obchodu. Prvé zavedenia tohto systému sa zrealizujú v roku 2022. Všetky členské štáty s výnimkou jedného oznámili, že sú schopné tento systém zaviesť v rámci časového rozpätia na zavedenie stanoveného v pracovnom programe CKÚ. Ak sa však vyskytnú závažné oneskorenia týkajúce sa vnútroštátnych projektov, môže to mať vplyv aj na tento hlavný projekt v rámci CKÚ. V nasledujúcich rokoch bude dôležité podrobne monitorovať pokrok vnútroštátnych činností.

Z posúdenia dosiahnutého pokroku a rizík naďalej vyplýva, že problémy s plnením zákonných lehôt spočívajú **predovšetkým na strane členských štátov**. Členské štáty sa odvolávajú na problémy so zdrojmi, vplyv pandémie COVID-19, na množstvo ďalších povinností, ktoré sa majú vykonať prostredníctvom colných systémov, a na zložitosť a vzájomnú prepojenosť systémov. Ako sa zdôrazňuje na viacerých miestach v správe, všetky členské štáty vyjadrili svoju ochotu stanoviť a prijať zmierňujúce opatrenia, aby zabezpečili dodržanie lehôt plánovania stanovených v pracovnom programe CKÚ.

Na záver možno uviesť, že **projekty napredujú zväčša podľa harmonogramu a ich dokončenie je realizovateľné** v súlade s plánovaním projektov vymedzeným v pracovnom programe CKÚ, **pokiaľ prioritou bude riešenie rizík prostredníctvom intenzívneho využitia naliehavých a konkrétnych opatrení.** Komisia sa zaväzuje, že sa v nasledujúcich rokoch bude aj naďalej venovať podpore, koordinácii a starostlivému monitorovaniu pokroku na strane členských štátov a vykoná niektoré osobitné opatrenia, aby zabezpečila včasné vykonávanie vnútroštátnych, ako aj transeurópskych systémov.